

31 MAYIS “TÜTÜNSÜZ BİR DÜNYA GÜNÜ” (2025)

Göz Alıcı Ürünler, Karanlık Niyetler. Cazibenin Ardındakini Açığa Çıkarmak.

Tütün kullanımı, Dünya’da önlenebilir ölüm nedenleri arasında ilk sırada yer almaktadır¹. Dünya’nın karşı karşıya kaldığı en büyük halk sağlığı tehditlerinden biridir. Dünya genelinde her 10 yetişkinden birinin ölümünden sorumludur. Vücudun hemen hemen her organına zarar vermekte, pek çok hastalığa neden olmaktadır ² En sık kullanılan tütün ürünü olan sigaradır. Çocuklar ve gençler tütün endüstrisinin hedefleri arasında ön sıralardadır. Sigara içmek ve diğer tütün ürünlerini kullanmak çocuklarda ve gençlerde öksürük nöbetleri, nefes darlığı, hırıltılı solunum, baş ağrısı, şiddetli ve sık görülen solunum yolu hastalıkları gibi çok sayıda sağlık sorununa yol açabilmektedir. Aynı durum, evde, arabada veya sigara içilmesine izin verilen diğer yerlerdeki kişilerden gelen tütün dumanından pasif olarak etkilenen çocuklar için de geçerlidir³.

Tütün salgınına ve bunun neden olduğu önlenebilir ölüm ve hastalıklara küresel düzeyde dikkat çekmek için Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 1988 yılında üye devletlere 31 Mayıs’ı “Tütünsüz Bir Dünya Günü” olması konusunda çağrı yapmıştır. Her yıl gündeme getirilen bu farkındalık günü, kamuoyunu tütün kullanımının tehlikeleri, tütün şirketlerinin uygulamaları, DSÖ’nün tütün salgınıyla mücadele için neler yaptığı ve dünya çapında insanların sağlık ve sağlıklı yaşam haklarını talep etmek ve gelecek nesilleri korumak için neler yapabilecekleri konusunda bilgilendirmektedir⁴.

Tütün, nikotin ve ilgili ürünlerin özellikle genç bireyler arasında cazip hale getirilmektedir. Tütün endüstrisi, bu ürünlerin kullanımını teşvik etmek amacıyla tat, koku ve görünüm gibi özelliklerini değiştiren aromalı katkı maddeleri kullanmaktadır. Bu maddeler, ürünlerin keskinliğini azaltarak algılanan kullanım kolaylığını artırmakta ve özellikle genç kullanıcılar için daha çekici hale getirmektedir. Tütün endüstrisinin kullandığı bazı taktikler şunlardır⁵:

- ✓ **Görsel ve tat duyusuna hitap eden pazarlama:** Şık ambalaj tasarımları, dikkat çekici renkler ve aromalı içerikler, özellikle genç bireyleri hedefleyen pazarlama stratejileri kapsamında kullanılmaktadır.
- ✓ **Yaşa uygun olmayan tasarımlar:** Bazı ürünlerin ambalaj veya biçimleri, tatlılar, şekerlemeler ya da çocuklara yönelik karakterlerle benzerlik göstermekte; bu da küçük yaş gruplarının ilgisini çekme potansiyelini artırmaktadır.
- ✓ **Katkı maddeleri ve kullanım kolaylığı:** Ürünlere eklenen soğutucular ve diğer katkı maddeleri, kullanım sırasında tahrişi azaltarak deneyimi daha yumuşak hale getirmekte ve bu durum ürünün düzenli kullanım riskini artırabilmektedir.

¹ [İnternet] <https://www.paho.org/en/world-no-tobacco-day> Erişim: 28.5.2025

² [İnternet] <https://www.moh.gov.sa/en/HealthAwareness/healthDay/2025/Pages/HealthDay-2025-05-31-001.aspx> Erişim: 28.5.2025

³ [İnternet] <https://www.cancer.org/cancer/risk-prevention/tobacco/health-risks-of-smoking-tobacco.html> Erişim: 28.5.2025

⁴ [İnternet] <https://www.who.int/campaigns/world-no-tobacco-day> Erişim: 28.5.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-57)

Dünya Sağlık Örgütü, 2025 Dünya Tütünsüz Bir Günü temasını tütün ve nikotin endüstrilerinin zararlı ürünlerini çekici kılmak için kullandıkları taktikleri ortaya çıkarmak amacı ile **"Maskeyi Düşürmek: Tütün ve Nikotin Ürünlerine Yönelik Endüstri Taktiklerini Açığa Çıkarmak"** şeklinde duyurmuştur. Bu tema yapılan kampanyanın hedefleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir⁵:

- ✓ **Farkındalık oluşturmak:** Tütün ve nikotin endüstrisinin ürünlerin görünümünü ve çekiciliğini nasıl manipüle ettiğine dair toplumun bilgilendirilmesi.
- ✓ **Politika için savunuculuk:** Tatlandırıcı ve katkı maddelerinin yasaklanması, dijital platformlar dahil tüm tanıtım ve sponsorluğun engellenmesi ve ambalaj tasarımlarının tütün ürünlerinin çekiciliğini azaltmaya yönelik düzenlemelerin desteklenmesi.
- ✓ **Talebin azaltılması:** Bu stratejilerin ifşa edilmesi, özellikle gençler arasında ürünlerin cazibesini azaltarak nikotin ve tütün ürünlerine başlamanın önlenmesi.

**Yeni ürünler, aynı yalanlar !
Endüstri kâr için kendini yeniden şekillendiriyor !**

Dünya Sağlık Örgütü 31 Mayıs 2025 kampanya görsel örneği⁶

⁵ [İnternet] <https://www.who.int/news/item/11-11-2024-no-tobacco-day-2025--unmasking-the-appeal> Erişim: 28.5.2025

⁶ [İnternet] <https://www.who.int/europe/event/world-no-tobacco-day-2025> Erişim: 28.5.2025